ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

היכל תשיעי

קובץ שלשלת האור

שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מ

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

בהר

(חלק כז שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת בהר־בחוקותי, כ־כו אייר, ה׳תשפ״ה (א)

לעילוי נשמת

האשה הצנועה וחשובה

מרת **בוליסה אסתר** בת ר׳ **חיים** ע״ה

נפטרה כ״ד אייר ה׳תשפ״ד

•

ולעילוי נשמת בעלה

ד״ר **פיטר** בן ר׳ **מנחם** ע״ה

שאטון

❁

נדפס ע״י

חב״ד ליובאוויטש בסאוטה דקוטה

Likkutei Sichot
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by
Kehot Publication Society®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

בהר

176

א. כלל הוא בדיני קנינים[1] — „אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם"[2]. ולפיכך „המוכר פירות דקל לחבירו (לפני שהתחילה צמיחת הפירות עליו) יכול לחזור בו אף לאחר שבאו הפירות לעולם"[3]. אמנם, אם „מקנה . . הגוף לפירותיו"[4] („כגון . . אילן לפירותיו"[5]), הדין הוא[6], ש„אין זה מקנה דבר שלא בא לעולם, שהרי הגוף מצוי ומקנה (את הגוף) לפירות".

ואולם יש דינים היוצאים מכלל זה, וכמ"ש הרמב"ם[7], ש„דין ההקדש ודין העניים ודין הנדרים אינו כדין ההדיוט בקנייתו, שאילו אמר אדם כל מה שתלד בהמתי יהיה הקדש . . אתננו לצדקה אע"פ שאינו מתקדש לפי שאינו בעולם הרי זה חייב לקיים דברו שנאמר[7] ככל היוצא מפיו יעשה". כלומר, אע"פ שעל חפץ „שאינו בעולם" אין ההקדש יכול לחול, מכל מקום חל חיוב על הגברא „לקיים דברו" — מדין נדר[8].

[וממשיך הרמב"ם[9]: „והואיל והדבר כן אם צוה אדם כשהוא שכיב מרע ואמר כל מה שיוציא אילן זה לעניים . . זכו בהן העניים. יש גאונים שחולקין על דבר זה ואומרים שאין העניים זוכין אלא בדברים שההדיוט קונה בהם ולפיכך לא יזכה בדבר שלא בא לעולם. ואין דעתי נוטה לדברים אלו, שאין אדם מצווה להקנות והוא מצווה לקיים דבריו בצדקה או בהקדש כמו שהוא מצווה לקיים נדרו"].

והנה, כבר נתבאר כמה פעמים, שכל הלכה בתורה, מלבד תוכנה כפשוטו, יש בה גם „תורה", הוראה בעבודה הרוחנית, ובלשון הרמב"ם[10] — „עצה" בענין של „תיקון הדיעות": „רוב דיני התורה אינן אלא עצות . . לתקן הדעות וליישר כל המעשים".

ועל־דרך־זה בענייננו: פרטי הדינים הנ"ל בקנינים — (א) החילוק בין „המוכר פירות דקל", ובין המוכר „אילן לפירותיו", (ב) החילוק בין „דין ההדיוט בקנייתו" („שאין אדם מצווה להקנות") ובין „דין ההקדש ודין העניים" (שבהם האדם „מצווה לקיים דבריו", ולכן הוא מחוייב לקיים דברו גם כשהנידון הוא

1) „שצונו בדין מקח וממכר . . וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד גו'" (פרשתנו כה, יד) — סהמ"צ להרמב"ם (מ"ע רמה). ולהעיר מהפטורת פרשתנו — „קנה לך גו'" (ירמי' לב, ז ואילך). ע"ש באורך. — וראה סהמ"צ להצ"צ מצות לדון במו"מ.

2) רמב"ם הל' מכירה רפכ"ב (וש"נ בנ"כ).

3) שם ה"ב.

4) שם רפכ"ג (וראה שם פכ"ב הי"ד).

5) שם פכ"ג ה"ב (וכן בפכ"ב שם).

6) שם פכ"ב הט"ו. — וראה גם רמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ו הל"א־לג. וכבר שקו"ט בנ"כ הרמב"ם ע"ד השינויים בין שני המקומות. ואכ"מ.

7) מטות ל, ג.

8) ראה רמב"ם כאן סוף הי"ז. הל' ערכין וחרמין שם.

9) כאן הט"ז־יז. — וראה לקמן הערה 54.

10) סוף הל' תמורה.

דבר שלא בא לעולם) — קיימים בעבודה הרוחנית של האדם לקונו.

177 ב. התוכן הכללי של עבודת השם הוא — עשיית „קנין"[11], הקנאת האדם את עצמו ואת כל אשר לו לקב"ה[12], כך ש(יהיה ניכר ש)הוא וכל רכושו עומדים ברשותו ובבעלותו של הקב"ה, עי"ז שהנהגתו (במעשה דיבור ומחשבה[13]) היא לעולם כפי רצונו של הקב"ה.

[וי"ל שזהו דיוק לשון חז"ל[14] „אני נבראתי לשמש את קוני" — ולא „את בוראי" — כי ע"י ה„שימוש" של האדם מתקיים ומתגלה ענין זה שהקב"ה הוא „קונו";

וענין זה, שאיש ישראל הוא „קנינו" של הקב"ה — יבוא לידי גילוי בשלימות לעתיד לבוא, כאמור ביעודי הגאולה[15], „ביום ההוא יוסיף אדנ־י גו' לקנות את שאר עמו גו". ועל־דרך־זה נאמר ב„ימי צאתך מארץ מצרים" — „עם זו קנית"[16].

וב„קנין" זה — שיהודי מקנה את עצמו לקב"ה — יש שני אופנים (דרגות): קנין הגוף וקנין פירות.

החילוק בין „גוף" ל„פירות" באדם: „גוף" הוא נפשו וגופו וכוחותיהם (כולל — השכל שבמוח והמדות שבלב[17], וכל הכוחות, כולל כח המחשבה, הדיבור והמעשה); ו„פירות" הם הפעולות שע"י האברים ו„לבושי הנפש" — המחשבות, הדיבורים והמעשים[18] של האדם (וכמאמר חז"ל[19] „פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים"), אשר „צומחים" מן השכל, המדות וכוחות האדם.

וזהו החילוק בין „קנין פירות" ל„קנין הגוף" בעבודת האדם לקונו:

קנין פירות פירושו, שיהודי מקנה לקב"ה את כל המחשבות, הדיבורים והמעשים שלו, שהם ה„פירות" של הנפש וכוחותיה ולבושיה; בכל אלו הוא נזהר עד הקצה האחרון שהמחשבה הדיבור והמעשה שלו יהיו לעולם בהתאם לרצון ה', ובלשון התניא[20] בנוגע לדרגת ה„בינוני": „לא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם ולא נקרא עליו שם רשע אפילו שעה אחת ורגע אחד כל ימיו";

אבל ה„גוף" — עצם השכל, המדות והכוחות שלו — לא „נקנה" לקב"ה: מוחו ולבו עדיין אינם בני־חורין מכל אפשרות למחשבות ומדות רעות ותאוות[21] (המתעוררות בלב ועולות[22] למוח כו'), ואין זאת אלא שיש בידו

11) ראה סהמ"צ להצ"צ שם.

12) ראה אבות (פ"ו, י) „ישראל קנין אחד". וכן — ידוע הפי' במרז"ל (ריש קידושין) „האשה — כנס"ר — נקנית בג' דרכים כו'" (לקו"ת בתחלתו (א, ג). סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רעו ואילך, תקכו ואילך). ועוד.

13) כיון שגם הוא צריך להכיר.

14) משנה וברייתא סוף קידושין.

15) ישעי' יא, יא.

16) בשלח טו, טז (וראה לקמן הערה 55). וראה אבות כו' לעיל הערה 12.

17) תניא רפי"ב (וראה לקו"ת ויקרא ביאור לד"ה ולא תשבית פ"א. ועוד). וראה לקמן הערה 40.

18) תניא רפ"ד. רפי"ב. ועוד.

19) ב"ר פ"ל, ו. וראה סוטה מו, סע"א. תו"א נג, ג ואילך.

20) רפי"ב. ועד"ז שם בסוף הפרק (יז, ב).

21) ראה בארוכה שמונה פרקים להרמב"ם פ"ו — שני אופני עבודה, „החסיד המעולה" ו„הכובש את יצרו". וראה סהמ"צ להצ"צ מצות זכירת מעשה עמלק (צו, א־ב).

22) ראה תניא פ"כ בפרטיות ושם רפ"ט.

178 שליטה על היצר הרע, ואין הוא מניח למדות הרעות והתאוות לצאת לפועל ולהתבטא במחשבה דיבור ומעשה[23].

וקנין הגוף הוא עבודת הצדיק, ה„מקנה" לקב"ה (גם) את עצם השכל ומדות, בכך שהוא מבטל את עצם יצרו הרע – את הרע שבעצם השכל והמדות הרעות שבלב ודכל הכוחות – עד שהוא מתאווה רק לדברים של טוב וקדושה[21]. וכיון שהוא „מקנה" את ה„גוף" (של שכלו ומדות שבלב וכו') לקב"ה, הרי ה„פירות" שלו (מחשבה דיבור ומעשה) קנויים בדרך ממילא לקב"ה, ואין הוא צריך להלחם שלא לעשות פעולה (במעשה, דיבור או מחשבה) נגד רצון ה', לפי שמלכתחילה אין בליבו רצון ותאווה לכך.

וזהו אחד הביאורים לכך שהצדיק נקרא „עבד ה'"[24] – כיון שעבדות ענינה „קנין הגוף": גופו של העבד קנוי לרבו, ובדרך ממילא – „(כל) מה שקנה עבד קנה רבו"[25]. ובדוגמא לזה היא עבודתו של הצדיק, המקנה את עצמותו ומהותו („גופו") לה'.

ג. עפ"ז יובן תוכן ענין „אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם" (כפירות דקל) – בעבודת האדם:

מי שאינו עומד בדרגת „קנין הגוף", אלא ב„קנין פירות" בלבד – כלומר, הוא יכול להקנות לקב"ה רק את המחשבות הדיבורים והמעשים שלו (ולא את ה„גוף" – עצם השכל ומדות שבלב וכו') – עליו לדעת[26], שיש בכחו לשלוט (ע"י מלחמה) רק על מעשיו דיבוריו כו' שבהם הוא עוסק עתה בפועל; אבל אין הדבר בידו שיוכל להקנות עתה „דבר שלא בא לעולם":

אם יחליט עתה שבעתיד יעשה מעשה טוב כו' – אין הוא יוצר בכך שום „קנין" (– זהו מצב שהוא „יכול לחזור בו"), כי אין כאן ודאות[27] שהמעשה שבעתיד אכן ייעשה בהתאם לרצון העליון.

שכן, כיון ש„גופו" אינו קנוי להשם ו„מהותו ועצמותו של הרע הוא בתקפו . . ולא חלף והלך ממנו מאומה"[28], עליו להלחם בכל פעם מחדש ביצר שבלבו ומוחו, ולא להתיר לתאווה ולרצון של היצר לרדת ולבוא במחשבה דיבור ומעשה. וממילא יתכן שבשעה שיבוא הדבר לידי פועל, יתגבר עליו יצרו רח"ל, ולא יניח להחלטה הטובה להתקיים בפועל.

179 ד. אבל אעפ"כ, גם מי שעדיין אין בכחו לפעול את ענין „קנין הגוף" (לשנות ולהפוך את המדות שבלב והרצון שבמוח, שיהיו קנויים להשם),

23) ראה בארוכה תניא פי"ב־יג.

24) תניא רפט"ו [אף שעל כאו"א מישראל נאמר (פרשתנו כה, מב. נה) „עבדי הם", וה"ז הלכה – רמב"ם הל' שכירות פ"ט ה"ד (שו"ע חו"מ סשל"ג ס"ג (וראה ש"ך שם סקי"ז). שו"ע אדה"ז חו"מ הל' שאלה ושכירות כו' סכ"א); וכהמשך הכתוב (שם, מב) „לא ימכרו ממכרת עבד" (רמב"ם הל' עבדים פ"א ה"ה. ועוד)].

25) פסחים פח, ב. קידושין כג, ב.

26) ובמילא להכין עצמו מתאים לזה – התבוננות בענינים המתאימים לזה.

27) ראה הטעמים דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם – באנציקלופדי' תלמודית ערך דבר שלא בא לעולם (כרך ז ע' לא).

28) ל' התניא פי"ג (יח, ריש ע"ב – וממשיך שם: ואדרבה נתחזק יותר בהמשך הזמן כו'). וראה שם לפנ"ז (יח, א). פי"ב (יז, סע"א).

יש בידו עצה איך „להקנות" את „פירותיו" שלא באו לעולם, עי"ז שהוא „מקנה גוף לפירותיו .. כגון .. אילן לפירותיו" (כלומר: הגם שאין בכחו להקנות את הגוף עצמו לקב"ה, יכול הוא להקנות את ה„גוף (רק בכל הנוגע) לפירותיו").

וההסברה בזה:

עבודתו של הבינוני אינה מוגבלת ל„לבושי הנפש" בלבד[29] — היינו, שבכל פעם שתאווה ורצון מתעוררים בלבו וכו', הרי הוא לוחם רק לעצור את „התפשטות" התאוה והרצון במחשבה דיבור ומעשה[30] — אלא עבודתו פועלת גם[29] במדות והשכל עצמם, כיון שהוא כופה (ועד שעושה רושם (על־כל־פנים) גם בנוגע לעתיד) את הרע שבלבו[31] ומוחו.

וכביאור רבינו הזקן[32], שבשעת התפילה מעורר הבינוני בנפשו את אהבת ה' שתהיה בהתגלות לבו[33], וזה פועל על הרע שבלבו שיהיה אז „כאדם שישן"[34] (ואותה אהבה לה' שבשעת התפילה מותירה באדם רושם, אשר נותן לו כח ותוקף „להתגבר ולשלוט על הרע הזה המתאוה תאווה"[35]).

ובפרט — כיון שמדת האהבה של הבינוני בשעת התפילה היא אצלו באמת[36], אשר „(שפת אמת) תכון לעד"[37] — שהרי יש בכחו לעורר אהבה זו לה' (ועי"ז להפיל „שינה" על הרע שבליבו) „בשעת התפלה מדי יום ביום"[36] — נמצא, שיש לבינוני שליטה (מסוימת) גם על „מהות ועצמות" (המדות וכו') של היצר הרע[38].

ובכך יש תוספת ביאור בדברי רבינו הזקן[20] בנוגע ל„בינוני", ש„לא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם". היינו, שמצד מצבו בהווה[39] הוא בטוח ש„לא יעבור לעולם", שגם בעתיד יוכל בוודאי לשלוט על היצר הרע ולא לעשות שום עבירה —

180 כיון שהבינוני יש לו שליטה גם על המדות[40] וכו' של היצר הרע, על־כל־

---

29) ראה אוה"ת משפטים (ע' א'קלא ואילך) שתי הדרגות בבינוני: עבד כנעני — שמצד „בחי' נצח והסכם הוא מקבל עליו עומ"ש כל היום כולו ומושל ברוחו כו'"; ועבד עברי — כנגד יצירה (בחי' מדות) — שיש לו תשוקה כו' במדות שבלב (ע"ש באורך. וקאי בבינוני — ראה שם ע' א'קלא, א'קמ־מא. וראה בארוכה דרך חיים ד"ה להבין סדר התפלה פס"ח־סט).

30) ראה תניא רפי"ד: גם בשעה שהלב חומד כו'. שם רפט"ו.

31) וזוהי עיקר מלחמת הבינוני, לשלוט על הרע שבלב ע"י שמעורר אהבת ה' בלבו (ראה תניא פי"ג (יח, ב). פט"ו־טז. ועוד) — והרי עיקר דרגת הבינוני הוא בחי' עבד עברי (מדות) — ראה אוה"ת ודי"ח שם.

32) שם פי"ב־יג.

33) או עכ"פ האהבה שבתעלומות מוחו ולבו (תניא פט"ז. ע"ש), שהיא „האהבה המביאה לידי עשיית המצות בלבד" (שם פי"ז — כב, סע"ב).

34) שם פי"ג (יח, סע"ב ואילך). ובפי"ב (טז, ב) „ואז הרע שבחלל השמאלי כפוף ובטל לטוב". ועוד. — וראה שם פל"ה (מה, א) דגם בעת עשיית מצוה „הן בבחי' גלות ושינה".

35) שם ספי"ב (יז, ב).

36) שם פי"ג (יט, א). ע"ש בארוכה. לקו"ת ריש פרשתנו (מ, א).

37) משלי יב, יט.

38) עיין אוה"ת שם (ע' א'קלד. א'קמא). המשך תער"ב ח"א פקמ"ג. ס"פ רכ.

39) ראה ליקוט פירושים כו' לתניא פי"ב (ע' רכט. רלה).

40) ולכאורה גם הבינוני שמצד עומ"ש (ראה לעיל הערה 29) נאמר עליו „ולא יעבור לעולם"

פנים ביחס להתפשטותן („פירות")[41] **במחשבה דיבור ומעשה, ולא נמנעה ממנו אלא השליטה על עצם המדות** כשלעצמן.

וזהו ענין „מקנה גוף לפירותיו" בעבודת האדם:

אפילו כשאין האדם עומד בדרגא שיש ביכלתו לשנות את עצם **מידותיו וכו' שבלבו (שלא תהיינה לו תאוות וכו' כלל) — מכל מקום יש בכחו לפעול (כפיה כו') על מדותיו וכו', על־כל־פנים בכל הנוגע ל„התפשטותן" („גוף לפירותיו"); ואזי גם „פירותיו" (המחשבות הדיבורים והמעשים) שלא באו לעולם קנויים להשם — בהיותו במצב של** „לא יעבור לעולם".

ה. תוכן הדברים בסגנון אחר:

אע"פ שאין כל אחד יכול להגיע לדרגת „עבד ה'" ש„גופו קנוי" להשם, הרי כל אחד מישראל הוא שליח **של הקב"ה, אשר יש בידו הכוחות להשלים כוונת הבריאה לעשות לו יתברך דירה** בתחתונים, **כי „שלוחו של אדם —**

(אע"פ שהרע הוא בתקפו ומושל עליו רק מצד העול). וראה ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח פ"ה (סה"מ — מלוקט ח"א ע' שט).

ואולי יש לומר, דמכיון שיש לו שליטה על לבושי הנפש (היינו כח המחדו"מ שלו) ה"ז כמו מקנה „גוף לפירותיו" (ראה לעיל סעיף ב).

אבל עיקר הענין ד„גוף לפירותיו" הוא בזה שיש לו שליטה על (התפשטות) המדות דנפה"ב — כי הנפש עצמה היא „עשר בחינותי'", השכל ומדות (תניא רפי"ב. וראה לקו"ת ויקרא ביאור לד"ה ולא תשבית פ"א. ועוד) ולא לבושי הנפש, ושמם „לבושי" מוכיח.

41) ראה המשך תער"ב שם.

העליון[42] **— כמותו", ו„כמותו דהמשלח ממש"**[43].

וכמו שנתבאר כמה פעמים, שהאופן הכי נעלה בשליחות הוא[44]**, אשר לא זו בלבד שמעשה השליח, או אפילו כח העשיה שלו, מתייחסים אל המשלח — אלא ש**כללות מציאותו **של השליח היא „כמותו דהמשלח ממש"** (ובדרך ממילא **נחשב מעשה השליח כמעשה המשלח).**

[אלא שאעפ"כ אין זה בדומה לעבד[45]**, שהרי העבד אינו מציאות בפני עצמו כלל — כל גופו קנוי לרבו; משא"כ השליח, אפילו באופן הנעלה ביותר שבשליחות — שהשליח עצמו** (ולא רק המעשה או כח העשיה שלו) **הוא „כמותו דהמשלח ממש" — הרי זה רק ביחס לענין השליחות** (על־דרך **„גוף לפירותיו"), ולא בנוגע לשאר ענייניו].**

ונמצא, שכל אחד ואחד מישראל יש בידו הכח למסור את כללות מציאותו לקב"ה, להיות שליח ה' להשלים כוונת הבריאה, וע"י „הקנאה" כללית זו (על־כל־פנים באופן של **„גוף לפירותיו") נעשים** בדרך ממילא **כל פרטי עשיותיו** (ודיבוריו ומחשבותיו) **בהתאם לרצון המשלח — „קנויים" לה'.**

ו. ובזה מחדש הרמב"ם יתירה מכך — אשר „דין ההקדש . . אינו כדין ההדיוט בקנייתו, שאילו אמר אדם כל מה שתלד בהמתי יהיה הקדש . . חייב

42) ראה לקו"ת ויקרא (א, ג).

43) ל' הלקו"ת שם.

44) ראה בארוכה לקח טוב להר"י ענגל בתחילתו.

45) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 303.

181 לקיים דברו" – וי"ל תוכן הדבר בעבודה רוחנית:

יש מי שאינו עומד אפילו במדריגה שיוכל לקיים את קנין ה„גוף לפירותיו" – אין לו שום שליטה על „גוף" מדותיו (אפילו לא על המדות בשייכות ל„פירותיו"), כך שלכאורה אין בידו כלל „להקנות" את „פירותיו" (פעולותיו) שלא באו לעולם (וממילא – בכל עשיה וכו' עליו להשיב מחדש מלחמה כנגד היצר כדי שתהיה העשיה כרצון קונו).

אבל, במה דברים אמורים – כאשר הנידון הוא קניית הדיוט, ש„אין אדם מצווה להקנות", כלומר, דברי הרשות של האדם; אבל ב„דין ההקדש", בעניני קדושה, החלטות טובות בעניני תורה ומצוות (שבהם „הוא מצווה לקיים דבריו") – הנה אין־הכי־נמי שלא חל ע"י החלטתו קנין בחפצא (בדבר שמחוץ לאדם), אך מכל מקום חל חיוב על הגברא, האדם (וממילא – הדבר כולל גם סיוע ונתינת כח ועזר) לקיים דבריו.

וההסברה בזה:

דברי[46] הרשות של האדם קשורים בעיקרם לטבע (גופו ו)נפשו הבהמית, המתאוה להם מצד קיומה וחיותה[47], אלא שהנפש האלקית יכולה לפעול שהמעשים ייעשו לשם שמים[48]. אבל גם לאחר מכן נשארים דברי הרשות „מעשיך"[48] (של האדם) – דברי הרשות (היינו פעולות שמצד הגוף כו').

לעומת זאת, עניני תורה ומצוות הם מלכתחילה פעולות שמצד הנשמה, ורק שהיצר הרע מנסה לעכב ולמנוע את האדם מקיום המצוה, ועשיית המצוה היא עי"ז שהנשמה כופה את היצר, עד ש„תשש יצרו"[49], כדי שהיא (הנשמה) תוכל לקיים את המצוה[50].

וזהו טעם החילוק בין „הדיוט" ל„הקדש":

כשיהודי מקבל על עצמו החלטות טובות בקשר לדברי הרשות שלו („קניית הדיוט"), הרי כיון שעניינים אלו הם בעיקרם פעולות הגוף והנפש הבהמית – ולאדם אין עדיין שליטה על גופו ונפשו הבהמית – לא חל כאן חיוב ושעבוד, כי זהו דבר שאינו בבעלותו[51];

משא"כ בעניני הקדש – תורה ומצוות – שהם בעיקרם פעולות של הנשמה (ואין צריך אלא לבטל את הפרעת היצר הרע) – הרי ההחלטה הטובה גופא שמצד הנשמה מחייבת

46) בהבא לקמן – ראה לקו"ש חט"ו ע' 6־245.

47) ראה תניא רפ"ז.

48) אבות פ"ב מי"ב.

49) ל' הרמב"ם הל' גירושין ספ"ב (בהשיעור דש"ק זה – תשמ"ו). ע"ש.

50) אלא מכיון שהנפה"א מתלבשת בנפה"ב, ועד „שבלעדו לא היתה נפה"א פועלת בגוף כלל" (תניא פל"ה), לכן, ע"י עשיית התומ"צ דנפה"א מתבררים כחות של הגוף ונפה"ב.

51) דגם בדבר שבא לעולם, אם הוא „דבר שאין ברשותו של מקנה אינו נקנה והרי הוא כדבר שלא בא לעולם" (רמב"ם הל' מכירה פכ"ב ה"ה).

ולהעיר מד"ה משביעין אותו להצ"צ (קיצורים והערות לתניא (ע' מח) ועוד – נעתק בליקוט פירושים כו' לתניא פ"א ע' יז ואילך) ד„איך מהני שבועה להנשמה על הגוף והיצה"ר שזהו דבר שאינו ברשותו כ"כ ולא בא לעולם עדיין".

182 כבר את הנשמה ומשעבדת אותה[52] לקיום ההחלטה.

— „הקנאה" בפועל (בחפצא של העשיה) אינה יכולה להיות, כי היצר הרע עלול להפריע בכך, וממילא אין כאן ודאות שהדבר יבוא לידי פועל;

אבל לגבי הנשמה, מאחר שהיא מוכנה בטבעה[53] לקיים את הענינים בפועל (מכיון שהם פעולות שלה, והרי זה „ברשותה ובבעלותה") — חל עליה חיוב ושעבוד „לקיים דבריו" (אף שהדבר עדיין לא בא לעולם — חוץ הימנה).

וציווי וחיוב שבתורה כוללים גם סיוע ועזר מלמעלה, שהנשמה תוכל להתגבר על המניעות שמצד הגוף כו', ולקיים את החלטתה במעשה בפועל[54].

52) ראה סהמ"צ להצ"צ מצוה לדון במו"מ בסופה (לז, ב): משא"כ ישראל שהם חלק אלקה ממעל אלא שהגוף מסתיר כו'.

53) ראה רמב"ם הל' גירושין שם.

54) ראה סהמ"צ להצ"צ שם: מיד שנמשך כח ועוז מלמעלה להיות עוזרו . . בודאי יוגמר הקנין. ולהעיר מההמשך ברמב"ם כאן (בהלכה שלאח"ז — נעתק לעיל סעיף א) „והואיל והדבר כן אם צוה אדם . . לעניים . . זכו בהן העניים",

ז. ויהי רצון, שע"י העסק בהלכות קנין, נזכה בקרוב ממש לקיום היעוד[15] „ביום ההוא יוסיף אדנ־י גו' לקנות את שאר עמו גו'" — ויקויים מש"נ „(עד[16] יעבור עמך ה') עד יעבור עם זו קנית"[55] — הקב"ה יקנה את עמו בשלימות[56],

ועל ידי זה — גם את שאר ה„קנינים" ש„קנה הקב"ה בעולמו"[57], עד לקנין ד„בית המקדש קנין אחד"[57], בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש.

(משיחות ש"פ ויחי תשמ"ו, אחרון של פסח תשכ"ב)

שמפשטות הלשון משמע, שמכיון שנתחייב השכיב מרע לקיים נדרו — „זכו בהן העניים" (ולא רק שיש חיוב על היתומים ליתן להם). וראה נ"כ הרמב"ם שם. ואכ"מ.

55) ראה סידור ש' חג המצות בסופו, תו"ח שמות סד"ה תפול עליהם (הגדול — רצד, א ואילך) ועוד — ד„עם זו קנית" יהי' בההעברה (ועלי') הב' שיהי' לעת"ל.

56) משא"כ בהגאולה מגלות בבל כו' — ראה מפרשים לישעי' שם.

57) אבות פ"ו, י. וראה ד"ה חמשה קנינים (אוה"ת שבועות ע' קעז ואילך). וראה הנסמן בהערה 12.